

Boris Vian
PENA DNI

REŽIJA

JANA MENDER

IGRAJO

PRIMOŽ PIRNAT

NIKA ROZMAN

TIMOTEJ NOVAKOVIČ

MIRANDA TRNJANIN

MARIO DRAGOJEVIČ

PREVOD

ALENKA MODER SAJE

DRAMATIZACIJA

EVA MAHKOVIC

DRAMATURGIJA

SANDI JESENİK

SCENOGRAFIJA

NIKO NOVAK

KOSTUMOGRAFIJA

BJANKA ADŽIĆ URSULOV

GLASBA

UROŠ BON

JEZIKOVNO SVETOVANJE

BARBARA ROGELJ

OBLIKOVANJE KREATIV

EVA MLINAR

FOTOGRAFIJA

BARBARA ČEFERIN

MASKA

ANITA FERČAK

GARDEROBA

NATAŠA RECER

PRODUKCIJSKA EKIPA
ANTON PODBEVŠEK TEATRA

PRODUKCIJA:
ANTON PODBEVŠEK TEATER

ZAHVALA: KNJIŽNICA OTONA ŽUPANČIČA,
MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

www.antonpodbevsekteater.si

Anton Podbevšek Teater

Mestna občina Novo mesto
Municipality of Novo mesto

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

KRKA
generala
pokroviteljica

Boris Vian je bil del pariškega eksistencialističnega kroga, ki sta ga vodila Jean-Paul Sartre in njegova življenjska sopotnica Simone de Beauvoir. Vian je od leta 1946 s svojimi kronikami sodeloval tudi v Sartrovem časopisu *Les temps modernes*. Bil je predstavnik toplega toka francoskega eksistencialističnega gibanja, ki je svoje zatočišče našlo v pariški četrti Saint-Germain-des-Prés na levem bregu Sene. Vianovo besedilo je polno drobnega humoja, besednih iger, dvoumnosti, hipnih domislic.

Colin je mlad Francoz v Parizu, ki bi se rad zaljubil, kot sta zaljubljena njegova prijatelja Chick in Alise, s katerima preživljajo dneve ob poslušanju Duka Ellingtona in ob kuharskih umetninah kuharja Nicolasa, ki lovi jegulje za pašteto v kuhinjskih odtokih. Colin na zabavi prijateljice Isis spozna Chloé, ki ima modre oči in uporablja parfum iz dvakrat destiliranih orhidej. Colin in Chloé se poročita. Na poročnem potovanju Chloé prime sneg in začne kašljati. Ker se kašelj ne poleže, odide k zdravniku in v idilo mladosti v Parizu, ukrivljenem od resničnosti, vstopi tragedija: Chloé je v prsih zrasel lokvanj, ki ga lahko zadušijo samo druge rože. Colin zasuje Chloé s tulipani, nageljni, potonikami, sivko, orhidejami, vrtnicami, lilijami, gladiolami, vijolicami, irisi, marjeticami, narcisami, dalijami, rožmarinom, šmarnicami – vendar ni dovolj. Lokvanj raste in razžira Chloéjina pljuča in Colinov denar kopni. Medtem postane Chick nevarno obseden z zbiranjem filozofskih del Jeana-Sola Partra, kar v obup spravlja njegovo Alise, ki se iz groze odloči za teroristično akcijo. Postopno propadanje ljudi, ki jih ima rada, močno bremeni tudi majhno miško, ki prebiva v Colinovem stanovanju ...

Roman *Pena dni* Borisa Viana (1920–1959), pisca, pesnika, glasbenika, inženirja in ljubitelja surrealizma, v skladu z geslom gledališke sezone APT 2023 - Povešeni

pogled - vsebuje od realizma ukrivljeno zgodbo, izkrivljeni Pariz, ki je izrazito avtorjeva subjektivna interpretacija – osebni pogled. Vianov Pariz je Pariz njegovega časa, za mlade ljudi ga obvladujeta jazz in filozofija, iluzija idealne mladosti, Vianov Sartre je Jean-Sol Partre, njegov *Gnus* pa knjiga *Bruhanje*. Tako so od resničnosti odmaknjeni, izkrivljeni, subjektivno povešeni tudi drugi elementi Vianove zgodbe in za pogledom slutim specifično osebo, interpretacijo, specifične oči. Uprizoritev se osredotoča prav na te povešenosti, na odklone od realnega, nepričakovane proporce, barve, predmete, ki se ne obnašajo kot predmeti, ki so več kot mrtvi objekti; na živali, ki so več kot neme spremljevalke ljudi. Vianov Pariz je humoren, nepričakovan, nepredvidljiv, očarljiv, pretkan s simboli in asociacijami, vendar za tem radoživim veseljem življenje skriva svoj resni, celo tragični obraz: bolezen, odvisnost, pomanjkanje denarja, obup in samomor. Vian piše o svojem času skozi specifični, vianovsko povešeni pogled.

Jean Cocteau je napisal, da način pisanja v romanu *Pena dni* izpričuje specifičen vianovski svet, ki mu niso tuje Jarryjeve prvine patafizike. Utripanje tega njegovega sveta določajo odnosi, porojeni iz samosvojih – naključnih besednih situacij, ki množijo nove pomene. Tako smo priča slikovitim {tudi nasilnim} slikam posameznih prizorov, ki reprezentirajo človekove želje.

»Prostor, v katerem živimo, s pomočjo katerega smo izvlečeni iz samih sebe, v katerem se odvija erozija našega življenja, našega časa in naše zgodovine, ta prostor, ki nas gloda in najeda, je sam po sebi tudi nekakšen heterogen prostor.« Takrat že govorimo o utopiji (Foucault). Ker se zavedamo neobstoja idealnega kraja, si zavestno izberemo drug kraj, da lahko realno zbežimo pred realnostjo, pa najsi bodo to sakralni objekti ali zabaviščni park.

Literarno gradivo, ki ima linearnost in grajenje napetosti v lastnem propadu, je lahko tudi prepoved za novo dimenzijo. Če so v romanu besede, ki nam rišejo svet in odnos, nas v inscenaciji zanima iskanje telesnosti besed. Specifični vianovski besedni svet tako dobi soigralca v performativnem telesu in s tem odpira množico novih interpretacijskih dimenzij. Abstrakcija teles, besed in ritma v kombinaciji z barvami in zvokom prikazuje konstrukcijo ter dekonstrukcijo bivanja in hkrati sledi naraciji Vianovega romana. Prav tako nam je večplastnost romana dala priložnost študija esenc posameznih likov in njihovih razlogov obstoja: Zakaj obstaja lik in kakšno lastnost ima ali funkcijo? Predpostavljamo, da se vsi dogodki zgodijo z razlogom, zaradi lastne rasti ali lastne eksistence. Rože rastejo. Lokvanj raste. Lokvanji so.

Avtorska ekipa Pene dni